zondag 27 december 2020, liturgie , Stadskerk Nijmegen (OCP),
Jan van Hooydonk, lekendominicaan

Onderstaande liturgie kon vanwege de 'lockdown' niet plaatsvinden. Maar zij kan natuurlijk wel thuis gevierd worden!

[openingslied: Liedboek 473: 12,3 'Er is een roos ontsprongen']
te beluisteren op: https://www.youtube.com/watch?v=h4uzSuT5MdQ

[votum en groet:]
Wij zijn met elkaar verbonden
+ in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Ook vandaag belijden wij:

Onze hulp is in de Naam van de Eeuwige,
A. die hemel en aarde gemaakt heeft.
V. Gij, die trouw houdt tot in eeuwigheid,
A. doe over ons uw licht opgaan.
V. Genade zij u en vrede
van God, onze Vader,
van Jezus Messias, onze Heer,
in de kracht van de heilige Geest.
A. Amen.

Bidden wij nu om Gods ontferming
over onszelf en onze wereld.
En prijzen wij zijn grote Naam:

[lied 299e: Kyrie en Gloria, https://www.youtube.com/watch?v=QhEtWEnneg0]

[gebed:]

God van mensen,
open onze oren
opdat wij in dit uur
uw Stem horen.
Open onze handen
opdat wij uw gave
ontvangen:
Jezus, het kind van uw liefde.

Open onze ogen,
opdat wij uw bevrijding zien,
een nieuw begin van leven
voor ons en alle mensen

[1e lezing: Jesaja, 61,10-62,3] *(Willibrordvertaling}*
10 Ik verheug mij uitbundig om de Eeuwige, ik jubel en juich om mijn God, want Hij heeft mij bekleed met gewaden van redding, mij gehuld in een mantel van heil, zoals de bruidegom een kroon opzet en de bruid zich met haar opschik tooit. 11 Want zoals de aarde groen voortbrengt en een tuin het opgenomen zaad ontkiemen doet, zo laat de Heer, de Eeuwige, uw heil ontkiemen, uw luister voor het oog van alle volken.
1 Uit liefde voor Sion kan ik niet zwijgen, uit liefde voor Jeruzalem ken ik geen rust, totdat zijn heil straalt als een gloed en zijn redding als een brandende toorts. 2 De volken zullen uw heil zien en alle koningen uw glorie. Zij geven u een nieuwe naam, die de eigen mond van de Eeuwige heeft bepaald. 3 Gij zult een luisterrijke kroon zijn in de hand van de Eeuwige, een koninklijk diadeem in de hand van uw God.

[tussenzang: 158b, 'Een schoot van ontferming,
https://www.youtube.com/watch?v=ue2cHkRwSqs]

[evangelie: Lukas 2, 22-40:]
Toen volgens de Thora
'de dagen van hun reiniging waren vervuld',
brachten Maria en Jozef hun zoon naar het heilige Jeruzalem
om hem te presenteren aan de Eeuwige.
Zoals geschreven staat in de Thora:
'Al wat mannelijk is en als eerste uitbreekt uit de schoot
zal 'heilig voor de Eeuwige' worden genoemd
- en ook om, volgens het voorschrift in de Thora,
te geven als gave 'een koppel tortelduiven of twee duivenjongen'.
En zie, er was een mens in Jeruzalem met de naam Simeon.
En deze mens was rechtvaardig en toegewijd,
hij verwachtte de vertroosting van Israël
en heilige geest was met hem.
Hij had door de heilige geest de voorzegging ontvangen
dat hij de dood niet zou zien
eer hij zou hebben gezien
de gezalfde van de Eeuwige.
Door de geest gedreven was hij naar de tempel gekomen.
Toen de ouders de kleine jongen daar brachten, Jezus,
om met hem te doen naar de gewoonte van de Thora,

ontving hij hem in zijn armen
en zegende God en sprak:
Nu laat gij, heer en gebieder, uw dienstknecht gaan
volgens uw groot woord, in vrede.
Want mijn ogen hebben uw bevrijding gezien
die Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle volkeren:
licht dat aan vreemde volkeren wordt geopenbaard
en dat uw volk Israël doet stralen.
Zijn vader was daar, en zijn moeder -
zij stonden verbaasd
dat deze woorden over hem werden gesproken.
En Simeon zegende hen en sprak tot Maria, zijn moeder:
'Zie, dit kind is gesteld
tot val en opstanding
van velen in Israël,
tot teken van tegenspraak
- een zwaard zal uw ziel doorklieven -
opdat de plannen
van vele harten openbaar zullen worden.'
Ook Hanna was daar, een profetes,
dochter van Fanuël, uit de stam Aser.
Zij was heel ver op de weg van haar dagen.
Vanaf haar maagdelijkheid
had zij zeven jaar met haar man geleefd.
Zij was weduwe, vier en tachtig jaar ongeveer.
Zij was altijd in de tempel,
zij diende, nacht en dag, in vasten en gebed.
Dit eigen uur trad zij naar voren
en dankte God en sprak over hem
tot allen die vol hoop uitzagen naar de vrijkoop van Jeruzalem.
En toen zij alles hadden volbracht
volgens de Thora,
keerden zij terug naar Galilea, naar hun stad Nazaret.
De kleine jongen groeide op
en werd vol kracht en wijsheid
en Gods genade was met hem.

[acclamatie: 159 c, 'De glorie van de eeuwige']

[overweging:]
Zusters en broeders,

De liturgie maakt vandaag een grote sprong. Twee dagen terug hoorden wij over de geboorte van Jezus. Vandaag zijn we meteen al veertig dagen verder. We hebben ons verplaatst van de velden van Bethlehem naar de tempel in Jeruzalem. Daar, in het Huis van God, presenteren Maria en Jozef hun eerstgeborene aan de Eeuwige. Zo is het voorgeschreven in de Thora. Wat zich vandaag voor onze ogen voltrekt, is een ritueel dat verwijst naar de bevrijding van het joodse volk uit de slavernij in Egypte. De eerstgeboren zonen van Egypte vonden daarbij de dood maar Israël vond het leven. Sindsdien horen de eerstgeboren zonen van Israël toe aan de Eeuwige en staan zij in dienst van de Eeuwige. Zo ook dus Jezus.

Verleden, heden en toekomst komen samen in dit evangelieverhaal. Simeon en Hanna spelen daarbij een cruciale rol. Deze beide oude mensen representeren in dit verhaal het verleden, de traditie, de verwachting waarmee het joodse volk de eeuwen door, tot op de dag van vandaag, heeft geleefd: de verwachting van de komst van de Messias, de gezalfde van God, die zijn volk zal bevrijden van al wat het bedrukt. Simeon ontvangt het kind in zijn armen, zo staat er. En wat er niet staat, maar hopelijk toch ook gebeurd zal zijn: ook Hanna zal het kind in haar armen ontvangen hebben. Simeon en Hanna, ze ontvangen het kind met open armen in hun bestaan. Ze verwelkomen dit kind als een kostbaar geschenk, ze koesteren het, drukken het aan hun hart. En ze zijn verrukt, ze jubelen van blijdschap. “Mijn ogen hebben de bevrijding gezien, die gij (de Eeuwige) bereid hebt voor het aangezicht van alle volkeren: licht dat aan vreemde volkeren wordt geopenbaard en dat uw volk Israël doet stralen”, zo roept Simeon uit. Zo klinken er aan het begin van het evangelie van Lukas profetische woorden. Met die woorden zet Lukas ons op het spoor van wat hij ons met zijn evangelie wil zeggen: Jezus is niet alleen de eerstgeborene van Jozef en Maria, maar ook de eerstgeborene van Israël en zo is hij ook de eerstgeborene van alle volkeren, ja van heel de schepping.

‘God is elk ogenblik nieuw’, getuigde mijn dominicaanse medebroeder Edward Schillebeeckx ooit. Een van de vragen die het evangelie ons vandaag stelt, lijkt mij te zijn: zijn wij in staat om God elk ogenblik nieuw te laten zijn, staan we ervoor open dat God elke dag opnieuw in en onder ons geboren wil worden? Wordt ons leven gekenmerkt door ontvankelijkheid of zijn we om zo te zeggen daarvoor te oud geworden, te star, te zeer vastgeroest in het verleden?
Kijk naar Simeon en Hanna. Die twee zijn oud, stokoud zelfs, zegt het evangelie. Maar ze zijn niet verstokt oud. Zij koesteren geen traditie van versteende zekerheden, maar een traditie waarin het woord ‘belofte’ een centrale plaats inneemt. Vanuit die traditie stellen Simeon en Hanna, hoe oud ze ook zijn, zich ten volle open voor de toekomst, die zich in hun leven aandient: God die ‘elk ogenblik nieuw is’. Leven in ontvankelijkheid, leven vanuit de belofte van Gods toekomst: zó leven wordt in de christelijke traditie ook wel genoemd: ‘leven van

Gods genade'.
Wie leeft van Gods genade, beleeft het leven primair als een geschenk. Maar onze wereld en wellicht ook onszelf, gaat dat 'leven van Gods genade' vaak niet zo makkelijk af. Dat komt onder andere omdat ons permanent wordt voorgehouden dat wij zélf ons leven 'maken'. Je moet 'je kansen pakken', heet het, je bent immers 'de architect van je eigen leven'. Ons leven heet dan een 'project' te zijn of, wat sympathieker, een 'kunstwerk'. Het welslagen van dat project of kunstwerk lijkt helemaal van onszelf af te hangen. Wee dus degenen bij wie dit project mislukt. De gevolgen van deze levenshouding zijn er voor menigeen naar: stress, overspannenheid en burn-out.
Het evangelie wijst ons vandaag een andere weg, de weg van ontvankelijkheid voor God en voor onze medemensen. Laat ons dus als ouderen met belangstelling en vreugde genieten van de levenslust en inzichten van jongeren, en laat de jongeren op hun beurt zich laven aan de wijsheid die hopelijk onder ouderen aanwezig is. Oud of jong, wij allen worden uitgenodigd om te leven als Simeon en Hanna: leven vanuit de wijsheid die ons overgeleverd is – 'overlevering' is een ander woord voor 'traditie' – en leven vanuit de verwachting van toekomst en bevrijding, maar bovenal, zoals andermaal Simeon en Hanna, leven in ontvankelijkheid voor wat ons in het heden geschonken wordt, leven in verwondering voor wat zich op dit eigenste moment voor onze ogen voltrekt: het wonder dat God elk ogenblik nieuw is en elke dag weer in en onder ons geboren wordt. Verwondering en blijdschap over wat zich, dwars door alle ongeluk en leed heen, hier en nu aandient aan schoonheid en bevrijding. Verwondering zeker ook over wat de Vlaamse theoloog Roger Burggraeve noemt 'de kleine goedheid van gewone mensen'.

Zusters en broeders, wees er met Simeon en Hanna van overtuigd: wat de Eeuwige beloofd heeft, maakt hij waar: Het komt!
'Het komt', dat is ook de titel van een gedicht van niemand minder dan de taalvirtuoos en artiest Drs.P. Het liturgisch tijdschrift 'De eerste dag' beveelt dit gedicht op deze zondag ter overweging aan. Drs.P. heeft bij het schrijven van dit gedicht vast niet aan de liturgie gedacht, maar hoe treffend zijn op dit eigenste moment zijn woorden, luister maar:

Het komt, het komt, men voelt het allerwegen!
Het komt, en zo behoort het ook te gaan

Het komt, en men ervaart het als een zegen
Het komt geweldig op en prettig aan
Zodat men van genoegen hijgt en gromt

Het komt mooi uit, en dikwijls simultaan
Wanneer men ongedwongen samendromt
Het komt dus hierop neer: het komt gelegen
Ja, waarlijk als geroepen, als het komt.

Wat mij betreft, zusters en broeders, past hierna nog maar één woord: Amen!

[orgelimprovisatie:]
[zondagslied: 739, 1,3,4,6, 'Wat heeft Maria ons bewaard']

[gebeden:]

Bidden wij nu tot God,
die zijn licht over ons doet opgaan:

Voor wie uitzien naar bevrijding, voor de slachtoffers van oorlog, geweld en haat, voor vluchtelingen en daklozen: om vrede, een veilig huis, een goede toekomst. Laat ons bidden:
Heer, onze God, wij bidden wij U, verhoor ons

Voor de burgers van ons land en onze stad, en voor wie ons besturen: om gerechtigheid, eerlijk beleid en geduld met elkaar. Laat ons bidden: Heer, onze God,…

Voor onszelf voor zover we oud zijn: om ontvankelijkheid voor de levenslust en inzichten van wie jonger zijn. Laat ons bidden: Heer, onze God,…

Voor onszelf voor zover we jong zijn: om ontvankelijkheid voor de ervaring en de wijsheid van wie ouder zijn. Laat ons bidden: Heer, onze God,…

Voor allen die om ons gebed gevraagd hebben, voor wie ziek zijn, voor wie het bestaan uitzichtloos is geworden: om uitkomst, genezing en bemoediging. Laat ons bidden:
Heer, onze God,…

Voor wie moeten sterven: om te mogen heengaan in vrede. En voor wie gestorven zijn: dat zij zijn opgenomen in uw eeuwige licht. Laat ons bidden: Heer, onze God,…

Bidden wij een ogenblik in stilte voor wat nog ongezegd bleef. … Laat ons bidden:
Heer, onze God,…

Verenigen wij ons nu
met het gebed van de kerk van alle tijden en plaatsen,
met de woorden die Jezus zelf ons gegeven heeft:

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.
Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,

maar red ons uit de greep van het kwaad.
Want aan u behoort het koningschap,
de macht en de majesteit
tot in eeuwigheid. Amen.

[vredeswens:]
De Eeuwige laat zijn volk vrijuit gaan, in vrede volgens zijn groot woord. Ontvangen wij dan nu dit geschenk van God en dragen wij dit met ons mee de wereld in. Vrede zij met u en jullie allen! Vrede ook voor u en jullie allen die vanuit huis aan deze viering deelnemen. Geven we elkaar nu een teken van vrede. …

[slotlied: 478, 1,3: 'Komt, verwondert u hier, mensen',
https://www.youtube.com/watch?v=X_vdJ5gmRss]

[zegen:]
Bidden wij dan nu om Gods zegen:

Eeuwige,
behoed ons,
zegen ons,
bewaar ons.

Gij die ons hebt toegekeerd
naar elkaar,
om elkaar
te zegenen,
te bewaren,
te behoeden.

De Eeuwige zegene u en behoede u,
de Eeuwige doe zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig,
de Eeuwige verheffe haar aangezicht over u
en geve u vrede.
Amen

Jan van Hooydonk, jan.van.hooydonk@chello.nl